

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ**

ДЛЯ СТУДЕНТІВ

**Спеціальності: 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)
Спеціалізація: 014.12 Образотворче мистецтво**

Івано-Франківськ
2019

Методичні вказівки щодо виконання та захисту кваліфікаційних робіт для студентів ОР «Бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), спеціалізація 014.12 Образотворче мистецтво. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2019. 13 с.

Підготували:

Тимків Б.М. – професор, завідувач кафедри методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну Навчально-наукового інституту мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника.

Сем'яник О.В. - доцент кафедри методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну Навчально-наукового інституту мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника.

Рецензенти:

Костів В.І. – професор, директор навчально-наукового центру «Педагогіка і психологія вищої школи» Інституту вищої освіти НАПН України і ПНУ ім. В. Стефаника.

Пацалюк І.І. – доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання Інституту мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка.

*Обговорено і схвалено на засіданні кафедри методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну
(протокол № 1 від 2 вересня 2019 р.)*

Зміст

РОЗДІЛ I. Основні вимоги до організації та захисту кваліфікаційних робіт.

- 1.1. Тематика кваліфікаційних робіт та її затвердження.
- 1.2. Керівництво кваліфікаційними роботами.
- 1.3. Порядок захисту кваліфікаційних робіт.
- 1.4. Критерії оцінювання кваліфікаційних та дипломних робіт.
- 1.5. Порядок зберігання кваліфікаційних та дипломних робіт.

РОЗДІЛ II. Методика підготовки й оформлення кваліфікаційних робіт.

- 2.1. Вимоги до кваліфікаційних робіт.
- 2.2. Основні етапи виконання кваліфікаційних робіт.
- 2.3. Структура, обсяг та технічне оформлення пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ III. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи в матеріалі.

РОЗДІЛ I. Основні вимоги до організації та захисту кваліфікаційних робіт

Виконання кваліфікаційних та дипломних робіт передбачено «Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (Наказ Міністерства освіти України № 161 від 2 червня 1993 року). Кваліфікаційні та дипломні роботи виконуються для закріплення, поглиблення та узагальнення знань, одержаних студентами, які здобувають вищу освіту зі спеціальності 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво), та застосування цих знань до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

1.1. Тематика кваліфікаційних робіт та її затвердження.

1.1.1. Виконання кваліфікаційних робіт з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва передбачено навчальним планом спеціальності.

1.1.2. Тематика кваліфікаційних робіт щорічно розробляється фаховими спеціалістами кафедри методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну й затверджується на її засіданні. Тематика кваліфікаційних робіт повинна відповідати напряму професійного спрямування і тісно пов'язуватися з практичними потребами фаху. Студент має право запропонувати свою тему кваліфікаційної роботи, яка при цьому повинна бути узгоджена з науковим керівником і затверджена на засіданні кафедри.

1.1.3. Вибір теми кваліфікаційних робіт студенти здійснюють протягом першого місяця навчання, що оформляється відповідною заявою встановленого зразка.

1.2. Керівництво кваліфікаційними роботами

1.2.1. Виконання студентами кваліфікаційних робіт здійснюється під керівництвом фахових спеціалістів – докторів наук, кандидатів наук, професорів, доцентів. Старших викладачів. Призначених кафедрою.

Обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

- надавати допомогу у виборі теми, розробці змісту (плану) кваліфікаційної роботи; доборі літератури.
- аналізувати зміст, висновки і результати роботи;
- визначати поетапні терміни виконання роботи;
- контролювати виконання кваліфікаційної роботи;
- доповідати на засіданнях кафедри про виконання та завершення роботи;
- дати відгук на роботу.

1.2.2. Керівник кваліфікаційної роботи видає студенту завдання, де визначаються календарний план роботи, види контролю, термін виконання роботи та рекомендована література. Завдання кваліфікаційної роботи затверджує завідувач кафедри (Додаток В).

1.2.3 Керівництво кваліфікаційними роботами здійснюється у формі індивідуальних консультацій. Питання організаційного характеру розглядаються і погоджуються на загальних консультаціях.

1.2.4. Зброшурована письмова записка , проект та робота в матеріалі підписується студентом і подається керівнику не пізніше, як за два тижні до захисту. Керівник подає роботу та відгук на неї для розгляду кафедри.

Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи пишеться у довільній формі. У ньому визначають:

- актуальність теми;
- відповідність змісту обраній темі;
- успішність виконання завдання;
- досконале володіння матеріалом;
- знання техніки та технології;
- якість виконання практичної роботи;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладення матеріалу;
- технічне та естетичне оформлення роботи;
- ступінь наукового і практичного значення роботи;
- рівень підготовки студента;
- ступінь самостійності у виконанні роботи;
- вчасність подання роботи на рецензування;
- можливість застосування практичної роботи;
- висновок про те, якою мірою вона відповідає вимогам, що ставляться перед кваліфікаційними роботами.

1.2.5. Рецензенти призначаються з числа викладачів інших кафедр Навчально-наукового інституту мистецтв для кваліфікаційних робіт, або з числа членів Національної спілки художників України, Національної спілки майстрів народного мистецтва України.

Рецензія також складається в довільній формі, може висвітлювати ті ж питання, що й відгук керівника. Особливу увагу слід звернути на таке:

- актуальність теми;
- вміння застосовувати теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань;
- наявність у роботі особистих пропозицій, їх новизна, перспективність, практична цінність;
- досконале володіння матеріалом, знання техніки та технології у виконанні практичної роботи;
- недоліки роботи.

1.2.6. Якщо кваліфікаційна робота не відповідає вимогам, то науковий керівник або завідувач кафедри мають право не допустити її до захисту. Студенту визначається термін для доопрацювання роботи. Студент, який не захистив кваліфікаційної роботи у вказані терміни, має академічну заборгованість. Дата повторного захисту визначається кафедрою та затверджується директором інституту.

1.3. Порядок захисту кваліфікаційних робіт.

1.3.1. Дирекція інституту визначає і затверджує графік захисту кваліфікаційних робіт та повідомляє його кафедрам і студентам за місяць до

захисту. Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії (ЕК), склад якої визначається та затверджується у встановленому порядку. До захисту студент повинен подати:

- пояснювальну записку до кваліфікаційної роботи;
- відгук керівника про роботу студента над кваліфікаційною роботою;
- відгук рецензента;
- демонстраційний матеріал до захисту кваліфікаційної роботи у вигляді презентації (проекту);
- роботу в матеріалі.

Захист кваліфікаційної роботи проводиться публічно у наступному порядку.

1. Представлення студента та поданих документів.

2. Студент у межах 5-10 хвилин висвітлює зміст і основні результати роботи.

У виступі, який студенту слід підготувати заздалегідь, доцільно висвітлити такі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет творчості; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичній роботі; з якими труднощами довелось зіткнутися в процесі роботи. У виступі мають міститися також відповіді на основні зауваження наукового керівника.

3. Голова або член комісії зачитує відгук рецензента.

4. Оцінка кваліфікаційної роботи визначається шляхом обговорення на закритому засіданні комісії.

5. Керівник роботи виставляє оцінку в заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку студента. Заліково-екзаменаційна відомість передається дирекції в день проведення захисту. Кваліфікаційна робота, яка оцінена на захисті оцінкою «незадовільно», рішенням комісії може бути відправлена на повторний захист з доопрацюванням.

1.4. Критерії оцінювання кваліфікаційних та дипломних робіт

Оцінювання здійснюється в два етапи. Спочатку з текстом роботи ознайомлюється науковий керівник і дає їй попередню оцінку за критеріями, вказаними у п.2.4.

Усі роботи позитивно оцінені науковими керівниками, допускаються до захисту. Під час захисту кваліфікаційної роботи, крім зазначених вище критеріїв, враховується рівень сформованості в студента вміння робити усне наукове повідомлення і давати вичерпні, аргументовані відповіді на запитання за темою роботи.

Оцінка «**відмінно**» виставляється в тому разі, якщо зміст відповідає темі дослідження, робота містить добре продуману і правильно оформлену програму дослідження та ґрунтований критичний аналіз наукової літератури з відповідної проблеми, теоретичний матеріал, судження студента відзначаються оригінальністю, студент продемонстрував високий рівень самостійності під час виконання роботи, яка грамотно виконана, охайно оформлена та вчасно подана науковому керівнику.

Оцінку «**добре**» ставиться за наявності незначних недоліків – недостатньо точних висновків, поодиноких випадків порушення логіки викладу, вимог стилю, перевантаженості цитатами, огріхами в оформленні.

За наявності значних недоліків – неправильно розроблено програму дослідження, тему проаналізовано поверхнево, не витримано вимог до оформлення роботи тощо – виставляється оцінка «**задовільно**».

Якщо кваліфікаційна робота не задовольняє зазначених вимог (наприклад, відсутня практична частина, зміст не відповідає назві роботи), ставиться оцінка «**незадовільно**».

Кращі роботи можна рекомендувати на конкурси студентських робіт. Текст роботи можна використати для наступного написання та оформлення доповіді, реферату, статті і т.д.

1.5. Порядок зберігання кваліфікаційних та дипломних робіт.

Захищені роботи зберігаються в музеї мистецтв ПНУ ім. В. Стефаника. Зав. музеєм їх облікує і відповідає за збереження. Пояснювальні записки до робіт залишаються на кафедрі або зберігаються в читальному залі бібліотеки інституту.

РОЗДІЛ II. Методика підготовки й оформлення кваліфікаційних робіт

2.1. Вимоги до кваліфікаційних робіт

У професійній підготовці бакалавра, за спеціальністю 014.12 Середня освіта (образотворчого мистецтво) значну роль відіграє кваліфікаційна робота.

Згідно з Положеннями про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України кваліфікаційна робота виконується з метою закріплення і узагальнення знань, отриманих студентами під час навчання, та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Кваліфікаційна робота – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке є результатом вивчення певного циклу дисциплін чи окремої навчальної дисципліни. Рівень підготовки роботи значною мірою свідчить про ступінь засвоєння студентом здобутих знань, умінь, навичок, загальну культуру та ерудицію. Основна мета виконання кваліфікаційної роботи – глибоко й творчо вирішити одне з конкретних питань теорії і практики профільної дисципліни, продемонструвати досконале володіння матеріалом та різними техніками. У процесі роботи студенти вдосконалюють і розвивають такі навички та вміння:

- самостійно формулювати проблему дослідження;
- визначати мету, основні завдання;
- здійснювати пошук і добір потрібної наукової інформації;
- аналізувати практичну діяльність майстрів народної творчості, художників образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, дизайнерів;
- логічно і аргументовано висловлювати свої думки, пропозиції, робити висновки;
- правильно оформлювати науково-довідковий матеріал;
- публічно захищати підготовлену роботу.

Перш ніж розпочати написання пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи, студент має ознайомитися з основними вимогами до її написання:

Актуальність теми. Актуальність у перекладі з латинської означає важливість, практичну значущість розглядуваної проблеми.

Достатній теоретичний рівень. Ця вимога означає, що студент має розкрити тему роботи на сучасному рівні розвитку мистецтвознавчої та педагогічної науки, використовуючи такі підходи й наукові знання, що пояснюють різні явища або дають оцінку предметам матеріальної культури з позицій сьогодення. Крім того, студент має достатньо повно розкрити основні поняття і терміни, що стосуються проблеми роботи, включити тільки об'єктивні факти і реальні приклади.

Дослідницький характер. У роботі мають міститись елементи дослідження:

- вивчення достатньої кількості опублікованих джерел (книг, журналів, статей та інших розробок) вітчизняних і зарубіжних авторів;
- систематизація та аналіз різних думок і підходів, формування власної точки зору на проблему, що розглядається;
- порівняння теоретичних поглядів учених, мистецтвознавців, педагогів або окремого народного майстра, художника, дизайнера тощо;
- розробка висновків, рекомендацій.

2.2. Основні етапи виконання кваліфікаційних робіт

Підготовка кваліфікаційної роботи охоплює кілька етапів.

2.2.1. Підготовчий етап.

Можна згрупувати картки в картотеці за основними питаннями (узгодженими з керівником), що розкривають зміст теми роботи. Тоді на каталожних роздільниках олівцем пишуть основних структурних частин роботи: Вступ, Розділ(його назва), Висновки тощо. Картотека наповнюється картками відповідно до теми і розділів, щоб своєчасно звернути увагу на недостатню кількість матеріалу з того чи іншого питання.

2.2.2. Написання тексту пояснювальної записки

Другий етап кваліфікаційної роботи безпосередньо пов'язаний з написанням тексту.

Готуючись до написання пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи, доцільно ще раз уважно прочитати її. Проаналізований матеріал викладається відповідно до змісту окремих розділів і підрозділів. Кожний розділ висвітлює самостійне питання, а підрозділ (параграф) – окрему частину цього питання.

Тема має бути розкрита без пропуску логічних ланок, потрібно уникати безсистемного викладення матеріалу без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Пояснювальна записка складається з титульного аркуша, змісту, вступу, основної частини, висновків і списку використаних джерел. Ілюстративний та допоміжний матеріал подається в додатках.

У **вступній частині**, як правило, висвітлюється: обґрунтування та актуальність теми, її мета і завдання.

Рекомендується останній варіант вступу після завершення основної частини кваліфікаційної роботи. Тоді можна більш вдало розставити акценти. Вступ може займати 2-3 сторінки.

Наступні розділи є **основною частиною пояснювальної записки**. Розділ поділяється на підрозділи, в кожному з яких реалізується одне з питань, сформульованих у вступній частині. Кожний розділ, як і його частина повинен мати свою назву, формулювання якої логічно співвідноситься з формулюванням інших назв.

Зміст кожного розділу, як і його частини, повинен відповідати заголовку. При написанні пояснювальної записки, особливу увагу слід приділяти аргументації, доказовості з посиланням на погляди науковців та інші джерела. Усі посилання мають бути доречними, а цитування помірними, щоб робота не набула компілятивного характеру. Цитата, тобто дослівний уривок із тексту, або чийсь слова обов'язково беруться в лапки. Скорочення цитати не повинно перекручувати її зміст.

Оформлення текстових посилань: у тексті роботи вказується в дужках порядковий номер джерела в бібліографічному описі та через кому – сторінка (наприклад [95, с. 15]). При написанні пояснювальної записки можна також скористатися посторінковими посиланнями – коли посилання подаються у виносках. Наприкінці кожної сторінки можна дати нову нумерацію, починаючи щораз з одиниці, або наскрізну – в межах усієї роботи. Повторне посилання на одну й ту ж роботу на одній сторінці подається скороченням: Там само або Там же.

Якщо автор посилається на одне й те ж видання кілька разів, то тільки в першому випадку слід обов'язково назвати повні вихідні дані. В інших випадках, вказавши прізвище й ініціали автора, пишеться назва праць, а також подається номер сторінки.

Розвиваючи власну думку, необхідно звертатися до ілюстрацій та прикладів. У ході викладу думки слід чітко розмежовувати своє і чуже, наголошуючи, що саме належить авторові роботи, а що запозичене з праць вітчизняних або зарубіжних вчених. Отже варто користуватись такими виразами: «на нашу думку», «як засвідчує наше дослідження», «як показують наші матеріали», «на наш погляд», «гадаємо», з одного боку, і з іншого - «як твердить такий-то», «поділяючи думку такого-то», «погоджуючись із міркуванням такого-то» тощо.

Логічним завершенням пояснювальної записки є **висновки**. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій, у них розкривається значущість роботи – вказується на можливість використання одержаних даних у подальшій практичній роботі. Дуже важливо, щоб висновки відповідали поставленим завданням. Основна вимога до заключної частини – не повторювати змісту вступу, основної частини роботи й висновків, зроблених у розділах.

Перелік використаних літературних джерел складається на основі робочої картотеки й відображає обсяг використаних джерел і ступінь вивченості досліджуваної теми, є «візитною картою» автора роботи, його професійним обличчям, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою. Список має містити бібліографічний опис джерел, використаних студентом під час роботи над темою. Укладаючи його слід дотримуватися вимог державного стандарту. Кожний бібліографічний запис треба починати з

нового рядка, літературу необхідно розташовувати в алфавітному порядку авторів або назв праць, спочатку видання українською мовою, потім – іноземними. Бібліографічні записи в списку повинні мати порядкову нумерацію.

Завершуючи написання пояснювальної записки, потрібно систематизувати ілюстративний матеріал. Ілюстрації слід оформляти у вигляді **додатків**. До додатків включають фотографії, таблиці тощо.

2.3. Структура, обсяг та технічне оформлення пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи.

Літературне оформлення пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи є важливим елементом її виконання і одним із багатьох чинників, на які зважає комісія при оцінюванні під час захисту. Передусім звертається увага на змістовний аспект викладу матеріалу (логічність і послідовність, повнота і репрезентативність, тобто широта використання наукових джерел, загальна грамотність та відповідність стандартам і прийнятим правилам), а також на текст роботи, список літератури і додатки, на зовнішнє оформлення титульного аркуша.

Пояснювальну записку до кваліфікаційної роботи рекомендується виконувати спочатку в чорновому варіанті. Це дозволяє вносити до тексту необхідні зміни і доповнення як з ініціативи самого автора, так і згідно з зауваженнями керівника.

Перш ніж представляти чернетку керівникові, треба ще раз переглянути, чи логічно викладено матеріал, чи є зв'язок між параграфами та розділами, чи весь текст "працює" на головну ідею роботи. Такий уявний структурний аналіз роботи допоможе краще побачити нелогічність в її структурі та змісті.

Оформляючи текст роботи, треба знайти час для повторного перегляду першоджерел. Це допоможе побачити все цінне, що було пропущено на початку вивчення теми, наштовхне на цікаві думки, поглибить розуміння проблеми.

При цьому студенту необхідно чітко дотримуватись певних вимог щодо структури, викладу думки і технічного оформлення.

Робота має складатись із титульної сторінки (Додаток А), змісту (Додаток Б), вступу, двох або кількох розділів і висновків. Наприкінці вміщується перелік використаних літературних джерел (Додаток Д) та додатки (Додаток 1; Додаток 1.1; Додаток 3.3.1).

Обсяг пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи становить 30-35 сторінок. На виклад основної частини роботи відводиться, як правило, 30-35 сторінок, на вступ і висновки - по 2-3 сторінки. Перелік використаних літературних джерел і додатки до обсягу кваліфікаційної роботи не зараховуються, хоча вони й мають спільну нумерацію з рештою роботи. Кваліфікаційна робота повинна бути написана державною мовою, грамотно, науковим стилем й охайно

оформлена. На останній сторінці роботи автор ставить свій підпис роботу переплітають твердою палітуркою.

Вимоги до набору тексту

Роботу друкують на комп'ютері з однієї сторони аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм), дотримуючись таких вимог:

Шрифт	Times New Roman
Розмір	14
Відстань між рядками	1,5 інтервала
Верхнє, нижнє поле	20 мм
Ліве поле	25 мм
Праве поле	20 мм
Розташування	книжне

Кожен з основних розділів пояснювальної записки до кваліфікаційної роботи (вступ, розділи, висновки), список літератури і додатки розпочинають з нової сторінки. Усі заголовки подаються безпосередньо в тексті. Після заголовка крапка не ставиться. Заголовки структурних частин роботи ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ друкуються великими літерами з вирівнюванням по центру і виділенням жирним шрифтом.

Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (окрім першої великої) з абзацу, крапку в кінці заголовку не ставлять. Відстань між заголовком та текстом має становити 2-3 інтервали. Не допускається розміщення назви підрозділу в нижній частині сторінки, якщо далі подається лише рядок тексту.

У списку літератури кожна позиція починається з абзацу.

Нумерацію сторінок подають арабськими цифрами у правому верхньому куті без крапки. Титульний аркуш вважається за першу сторінку, але нумерація на ньому не проставляється. Наступні сторінки нумерують починаючи з другої.

Номер розділу позначають арабською цифрою після слова РОЗДІЛ без крапки, а після цього з нового рядка друкують назву розділу (маленькими літерами, окрім першої великої, з вирівнюванням по центру і виділенням жирним шрифтом

РОЗДІЛ III. Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи в матеріалі.

1. Тематику кваліфікаційної роботи в матеріалі студент вибирає самостійно з переліку тем, що пропонуються кафедрою. В окремих випадках робота може бути виконана на іншу тематику з дозволу керівника.

2. Перш ніж розпочати кваліфікаційну роботу в матеріалі студенту необхідно ознайомитися з аналогічними творами народного мистецтва в музеях міста й області, ілюстративним матеріалом, роботами сучасних митців, а також роботами з методичного фонду кафедри.

3. Кваліфікаційна робота в матеріалі повинна носити творчий характер. У процесі виконання роботи слід враховувати художньо-творчі здібності студента. Викладач(керівник кваліфікаційної роботи може запропонувати, особливо при складних завданнях, виконати спочатку фрагмент, деталь або завдання з основ композиції, яке допомогло б студенту прийти до оптимального вирішення творчої проблеми.

4. Виконуючі об'ємно-просторові композиції, необхідно визначити їх форму, виразність і пропорційність мас. Адже створюючи орнаментальну композицію декору, слід відштовхуватись від форми виробу, намагатися розкрити пластичні переваги саме цієї форми. Робота над ескізом завдання завершується визначенням композиційного центру, що надає загальній формі звучання, стійкості, врівноваженості. Наступним етапом роботи є виконання проекту майбутнього виробу, що є необхідним для визначення його розмірів, масштабного співвідношення деталей та його місце в інтер'єрі.

5. Узгодивши ескіз майбутнього виробу з керівником, слід вибрати матеріал і притаманні йому спосіб та засоби обробки. Послідовність виконання роботи в матеріалі така ж, як і на практичних заняттях з образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва із дотриманням усіх художньо-технологічних прийомів та правил техніки безпеки. Творче завдання повинно вирізнятися високим художнім рівнем виконання, відповідати функціональним і естетичним вимогам, а форма виробу має відповідати його декору та призначенню, що свідчитиме про рівень володіння студентом навичками роботи з матеріалом.

6. Обсяг чи кількість предметів кваліфікаційної роботи узгоджується з керівником і залежить від трудомісткості виконання, а саме: обраного студентом матеріалу, складності форми, орнаментальної композиції, способу виготовлення та виду декорування.

ДОДАТКИ

Додаток А

***Взірець* титульного аркушу ДР**

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»

(назва інституту, факультету)

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(освітній рівень)

на тему _____

Виконав: студент _____ курсу, _____ групи

спеціальності _____

(шифр і назва спеціальності)

(прізвище та ініціали студента)

Керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(науковий ступінь, вчене звання, посада прізвище та ініціали)

Додаток Б

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1 (Назва)	6
1.1. (Назва)	6
1.2. (Назва)	12
Висновок до першого розділу	13
Розділ 2. (Назва)	14
2.1. (Назва)	14
2.2. (Назва)	20
Висновок до другого розділу	21
Розділ 3 (Назва)	22
3.1. (Назва)	22
3.2. (Назва)	25
Висновок до третього розділу	29
Висновки	30
Список використаних джерел	32
Додатки	34

Взірець індивідуального завдання Додаток В
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний
університет імені Василя
Стефаника»

Інститут, факультет _____

Кафедра _____

Освітній рівень _____

(шифр і назва)

Затверджено на засіданні

кафедри _____

Протокол № _____ від _____

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи,
керівник роботи _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити

3. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Додаток Г
Взірець форми відгуку наукового керівника

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу

студента _____
(прізвище, ім'я)

на тему _____
(назва теми)

(Текст відгуку)

Загальна оцінка дипломної роботи та висновки щодо рекомендації
до
захисту в ЕК.

Науковий керівник _____
(посада, місце роботи) _____

(ініціали, прізвище)

(підпис)

“ _____ ” _____ 20 _____ р.

Додаток Д

Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015

«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40) детально подані на <http://lib.pu.if.ua>

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги (монографії, підручники, посібники)	
Один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану»: наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p> <p>Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України: із змін. та допов. на 12 берез. 2016 р. 12-те вид., допов. і переробл. Київ: Правова єдність, 2016. 810 с.</p> <p>Johnson L. K. Bombs, bugs, drugs and thugs: intelligence and America's quest for security. New York; London: New York University Press, 2000. 326 p.</p>
Два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків, 2004. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практич. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p> <p>Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування. Харків: Право, 2016. 44 с. (Серія «Наукові доповіді»).</p>

Три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків, 2011. 312 с.</p> <p>Сичевський В. В., Харитонов Є. І., Олейніков Д. О. Науково-практичний коментар до розділу І Особливої частини Кримінального кодексу України (Злочини проти основ національної безпеки України) / Служба безпеки України. Харків, 2016. 232 с. (Бібліотека слідчого).</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
Чотири і більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків, 2013. 288 с.</p> <p>Коллективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.</p> <p>The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et al. New York, NY: Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	<p>Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України: навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ, 2008. 624 с.</p> <p>Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків, 2011. 656 с.</p> <p>Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с.</p> <p>Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.</p>
Автор(и) та перекладач(и)	<p>Бэнтли Э. Жизнь драмы / перевод с англ. В. Воронина; предисл. И. Минакова. Москва. : Айрис-пресс, 2004. 416 с.</p> <p>Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.</p>

<p>Без зазначення автора</p>	<p>Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків, 2013. 520 с. (Серія "Наукові праці кафедри господарського права Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого"; т. 1).</p> <p>Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.</p> <p>Протидія терористичній діяльності: міжнародний досвід і його актуальність для України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 30 верес. 2016 р. Київ: Нац. акад. прокуратури України. 2016. 432 с.</p> <p>Twenty-fourhours a day. Miami, FL: BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
<p>Багато томні видання</p>	<p>Теорія і методика фізичного виховання : в 2 т. / ред. Т. Ю. Кірцевич; пер. з рос. Л. К. Кожевнікової. Київ, 2008. Т. 1 : Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. 392 с. ; Т. 2 : Методика фізичного виховання різних груп населення. 368 с.</p>
<p>Окремий том</p>	<p>Франко І. Із секретів поетичної творчості // Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. / АН УРСР. Ін-т л-ри ; редкол. : Є. Кирилук (голов. ред.) та ін. Київ : Наук. думка, 1976–1986. Т. 31 : Літературно-критичні праці (1897–1899) / уклад. Ф. Лось. 1981. 596 с.</p>
<p>Інші видання</p>	
<p>Автореферат дисертацій</p>	<p>Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с.</p> <p>Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917–1991 роках: автореф. дис. канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняхівського. Київ, 2017. 20 с.</p>
<p>Дисертації</p>	<p>Сокурєнко В. В. Публічне адміністрування сферою оборони в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 573 с.</p> <p>Костєнко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с.</p> <p>Bryant B.D. A sequentially articulate dexperimento comparetwoin structional softwa rein putin frastructures: Doctoral dissertation /Universityat Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.</p>

Архівні документи	<p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Препринт	<p>Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Проточність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма- методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
Авторські свідоцтва	<p>А. с. 1810306 СССР, МКИ 5 С 1/469. Спосіб демінералізації водних розтворів / В. Д. Гребенюк, Н. П. Стрижак, В. В. Гончарук, А. О. Самсонов-Тодоров, А. В. Гречко. № 4934753; заявл. 08.05.91; опубл. 23.04.93, Бюл. № 15</p>
Патенти	<p>Пат. КМ 98077 Україна. Спосіб одержання йодиду цезію або йодиду натрію для вирощування монокристалів. Опубл. 10.04.2015.</p>
Заявка	<p>Заявка у 2014 06343 Україна, МПК (2014.04) B01J 13/00. Спосіб отримання колоїдного розчину наночастинок срібла / О. А. Піваров, М. І. Воробйова (Україна); заявник та патентовласник ДВНЗ “Укр. держ. хім.-технол. ун-т”. № у 2014 06343; заявл. 10.06.14.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців).</p> <p>Систематизований покажчик матеріалів з питань адміністративної реформи, опублікованих у Віснику Національної академії державного управління за 1997–2005 роки / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; уклад.: О. О. Бабінова, О. Г. Белінська. Київ, 2006. 11 с.</p>
Каталоги	<p>Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.</p> <p>Пам’ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів.</p>

	облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів, 2003. 160 с.
Дисертації автореферати дисертацій	<p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : дис. ...д-ра с.-г. наук : 03.00.16 / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир, 2011. 392 с.</p> <p>Романчук Л. Д. Оцінка джерел надходження радіонуклідів до організму мешканців сільських територій Полісся України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра с.-г. наук : 03.00.16. Житомир, 2011. 40 с.</p>
Частина видання	
Розділ книги	<p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голина. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків, 2009. Розд. 15. С. 138–145.</p> <p>Тацій В. Я. Повертаючись до питання боротьби зі злочинами у сфері приватизації. Тацій В. Я. Вибрані статті, виступи, інтерв'ю. Харків: Право, 2010. С. 221–229.</p> <p>Хряпінський П. Кримінально-правові засоби заохочення у публічному праві України. Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані: монографія / за ред.: О. В. Козаченко, Є. Л. Стрельцов. Миколаїв, 2016. С. 87–109.</p> <p>O'Neil J. M., Egan J. Men's and women's gender role journeys: A metaphor for healing, transition, and transformation. Gender issues across the lifecycle / Ed. V. R. Wainrib. New York, NY: Springer, 1992. P. 107–123.</p>
Стаття з довідкового видання	<p>Баулін Ю. В. Обставини, що виключають злочинність діяння. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 550.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. The New Encyclopedia Britannica. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
Стаття з продовжува- ного видання	<p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. <i>Проблеми законності</i>. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. <i>Вісник Національної академії правових наук України</i>. 2010. № 2. С. 28–39.</p> <p>Акмеологічні засади публічного управління / Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>

Стаття з періодичного видання (журнал, газета)	<p>Кулак Н. В. Актуальні питання правового статусу добровольчих формувань в Україні. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2016. № 4. С. 84–88.</p> <p>Петришин О., Серьогіна С. Змішана республіканська форма державного правління: питання теорії та практики. <i>Право України</i>. 2009. № 10. С. 57–60.</p> <p>Benjamin A. C. Theethicsofscholarship: <i>JournalofHigherEducation</i>. 1960. Vol. 31, No. 9. P. 471–480.</p> <p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. <i>Голос України</i>. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p>
Рецензії	<p>Биков О. Нагальність оптимального міжнародно-правового врегулювання глобальних біоетичних проблем сучасності. <i>Віче</i>. 2016. № 1/2. С. 20–21. Рец. на кн.: Третьякова В. Г. Міжнародно-правове регулювання глобальних біоетичних проблем: монографія. Київ: Кондор, 2013. 407 с.</p> <p>Драч О. О. [Рецензія]. <i>Український історичний журнал</i>, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.</p> <p>Csikos R., Garcia E., Worley R. BookReviews. <i>JournalofCriminalJusticeEducation</i>. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Reviewofthebook: Beck E., Britto S., Andrews A. <i>Intheshadowofdeath: Restorative justice and death rowfamilies</i>. Oxford, NY: OxfordUniversityPress, 2007. 336 p.</p>
Тези, доповідь	<p>Боднар Т. В. Договір про закупівлю: особливості укладання і забезпечення. <i>Актуальні проблеми приватного права: договір як правова форма регулювання приватних відносин: матеріали наук.- практ. конф., присвяч. 95-й річниці з дня народж. В. П. Маслова (Харків, 17 лют. 2017 р.)</i>. Харків: Право, 2017. С. 7–9.</p> <p>Данильян О. Г., Дьобань О. П. Досвід удосконалення органів державної влади в європейських країнах та можливості його використання в Україні. Проблеми розбудови державності та народовладдя в Україні: матеріали XXII Харків. політолог. читань (м. Харків, 21 трав. 2009 р.). Харків, 2009. С. 47–49.</p> <p>Wu C. K., Makhlof M. M. Predicting there sponse of Aluminium castin galloy stohe attreatment. <i>Light Metals 2011: Proceeingsof the technical session sresented by the TMS Aluminium Committeeatthe TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego, California, USA, 27 February – 3 March, 2011</i>. Hoboken, NJ: Wiley, 2011. P. 834–836.</p>
Неопубліковані документи	
Депоновані наукові праці	Тріщ Б. М. Оптимізація температурних полів і напружень у квадратній пластині з отвором / ЛНУ ім. Івана Франка. Львів, 2001. 14 с. Деп. В ДНТБ України 11.12.01, № 239.

Звіт про НДР	Розвиток науково-видавничої справи на початковому та сучасному етапах діяльності Національної академії наук України : звіт про НДР (заключний) ВД “Академперіодика ” НАН України; кер. Я. С. Яцків. Київ, 2015. 112 с. № ДР 0113U001213.
Архівний документ	Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки // ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8-12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1-3.
Нормативно-правові та інші юридичні акти, опубліковані в офіційних джерелах оприлюднення, в тому числі електронні ресурси	
	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Конституційний Суд України: рішення, висновки / відп. ред. А. С. Головін; уклад.: К. О. Пігнаста, О. І. Кравченко. Київ: Логос, 2011. Кн. 10. 431 с.</p> <p>Правова основа діяльності органів державної влади: зб. нормат. актів / упоряд. П. М. Любченко. Харків: ФІНН, 2010. 303 с.</p> <p>Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. Освіта. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.</p> <p>Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389- VIII. Голос України. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.</p> <p>Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (у ред. наказу від 26.12.2012 р. № 1950/5). Офіційний вісник України. 2013. № 3. Ст. 91.</p> <p>Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. Офіційний вісник України. 1998. № 28. Ст. 1062.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2017).
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>

Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. <i>Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні</i>. Ефективна економіка. 2013. №10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvnaekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management : Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI : 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2015 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

